

4 . D A Ľ A

Finanšu termini

Aktīvi (asset)

Jebkāda derīga vai vērtīga lieta, kas pieder kādai personai, korporācijai vai citai organizācijai.

Apgrozāmā kapitāla koeficients (current ratio)

Apgrozāmo aktīvu attiecības pret īstermiņa saistībām aprēķins, lai novērtētu uzņēmuma spēju segt īstermiņa saistības, izmantojot apgrozāmos aktīvus.

Apgrozāmie aktīvi (current assets)

Nauda vai citi aktīvi, ko uzņēmums paredz izlietot tuvākā viena gada laikā.

Ārkārtas posteņi (extraordinary items)

Neparasts vai vienreizējs notikums, kas jāizskaidro akcionāriem.

Asignēt (assign)

Nodot īpašuma tiesības uz mantu citai pusei, parakstot dokumentu.

Atlīdzība vai kompensācija (indemnity)

Vienas puses saistības atlīdzināt otrai pusei radušos vai iespējamos zaudējumus.

Audits (audit)

Finansu kontu, uzskaites un grāmatvedības procedūru pārbaude un saskaņošana.

Bāzes likme (prime rate)

Procentu likme bankas labākajiem biznesa klientiem. Likmes, ko prasa citiem aizņēmējiem parasti tiek aprēķinātas bāzes likmei pievienojot zināmus procentu punktus.

Biznesa plāns (business plan)

Jauna vai esoša uzņēmuma sīks apraksts, minot tā ražojumus vai pakalpojumus, mārketinga plānu, finanšu pārskatus un aprēķinus, kā arī vadības principus.

Bruto peļņa (gross profit)

Uzņēmuma ienākumi pirms darbības izmaksu vērā ņemšanas, kas tiek aprēķināti, atskaitot pārdoto preču izmaksas no pārdošanas neto ienākumiem.

Darījuma noguldījums (escrow)

Aktīvu pagaidu noguldījums uz līguma abu pušu vienošanās pamata, izmantojot trešo pusi. Nauda tiek atbrīvota, kad ir izpildītas līgumā paredzētās saistības.

Debitoru parādi (receivables)

Nenokārtotas maksājuma prasības un darījumi, kas ir kreditoram neatmaksātas naudas summas; tās parasti rodas, pārdojot kreditora ražojumu vai pakalpojumu. Bilancē tās ieraksta pie apgrozāmajiem līdzekļiem.

Dividende (dividend)

Ienākumu sadale akcionāriem.

Faktūrkreditēšana vai faktoringš (factoring)

Debitora parādu finansēšanas paveids, kad parādus nodot faktoringa kompānijai, kas ir atbildīga par parādu atmaksāšanu.

Finansu aprēķins (financial projections)

Kompānijas nākotnes finansiālā veikuma novērtējums.

Finansu vai fiskālais gads (fiscal year)

Jebkurš 12 mēnešu periods, kas ir kompānijas vai valdības pārskata periods.

Galīgais norēķins (balloon payment)

Pēdējais aizdevuma dzēšanas maksājums, kas ir ievērojami lielāks par iepriekšējiem un kas pilnībā dzēš aizdevumu.

Garantija (guarantee)

Trešās puses galvojums atmaksāt aizdevumu gadījumā, ja aizņēmējs to nevar izdarīt.

Grāmatvedības bilance (balance sheet)

Finanšu pārskats, kas labajā pusē parāda aktīvus un kreisajā pasīvus. Grāmatvedības bilance sniedz pārskatu par sabiedrības finansiālo stāvokli uz doto brīdi.

Investors (investor)

Persona, kurai kompānijā ir īpašuma tiesības, tā uzņemoties zaudējuma risku un pretī saņemot paredzamo ienākumu.

Īstermiņa saistības (current liabilities)

Parādi, ko uzņēmums paredz atmaksāt tuvākā viena gada laikā.

Kapitālizmaksas (capital expenditure)

Ilgtermiņa aktīvu, it īpaši produktu ražošanas iekārtu iegāde.

Kapitāls (capital)

Uzņēmuma īpašums, tāds kā nauda, ko lieto tā darbības veikšanai.

Komerckredīts (commercial credit)

Īstermiņa kredīts, ko pārdevējs sniedz pircējam, lai finansētu ražojuma vai pakalpojuma iegādi.

Kompensācijas bilance (compensating balance)

Depozīts, kas pēc bankas pieprasījuma atbilstoši aizdevuma līgumam tiek atstāts noguldījumu kontā.

Korporācija, akciju sabiedrība (corporation)

Uzņēmējdarbības īpašuma forma, kas ir patstāvīga juridiska persona un kuru pārvalda akciju īpašnieki un valde.

Kreditbirojs (credit bureau)

Organizācija, kas vāc un uztur informāciju par patēriņa kredītu un par samaksu sniedz šo informāciju potenciāliem kreditoriem.

Kreditreitingis, kredītvērtējums (credit rating)

Personas vai uzņēmuma iepriekšējo aizdevumu atmaksas vēstures novērtējums. Kreditreitingu lieto kā etalonu, lai novērtētu spēju atmaksāt aizdevumus.

Ķīla (lien)

Likumīgas tiesības paturēt citas puses īpašumu vai to pārdot, vai izmantot prasījuma samaksai.

Krājumi (inventory)

Uzņēmuma izejvielu un darba materiālu, ražošanas vai pakalpojumu sniegšanas procesā esošu aktīvu un saražoto preču vērtība

Kreditlīnija (line of credit)

Finansu iestādes solījums aizdot līdz noteiktam apjomam noteikta laika perioda ietvaros.

Labvēlības periods (grace period)

Aizņēmējam atvēlētais laiks, kad nenotiek nekāda rīcība novēlota maksājuma dēļ.

Likvidācija (liquidation)

Uzņēmuma aktīvu pārdošana, lai segtu parādus.

Likvidi (liquid assets)

Uzņēmuma aktīvi, kas viegli pārvēršami naudas līdzekļos.

Mainīgās izmaksas (variable cost)

Jebkādas izmaksas, kas ievērojami mainās līdz ar ražošanas vai sniegto pakalpojumu apjomu.

Maksātspējas koeficients (debt ratio)

Saistību lielums dalīts ar aizņemtā kapitāla un kapitāla kopīgo lielumu, lai aprēķinātu uzņēmuma parāda līmeni (maksātspēja).

Māklēris, brokeris (broker)

Starpturpnieks: persona vai korporācija, uzņēmums, kas ir pilnvarota pirt vai pārdot citai pusei un kurai pašai dotās preces nevienā brīdī nepieder.

Maksātspēja (leverage)

Parādu uzņemšanās ar mērķi turpināt vai paplašināt biznesa operācijas apjomu. Uzņēmuma maksātspējas rādītājs pazeminās, ja tas pretēji finansējumam no pašu kapitāla lielā mērā paļaujas uz kredītu.

Naudas plūsma (cash flow)

Pozitīvās un negatīvās skaidras un bezskaidras naudas kustības starpība noteiktā laika periodā.

Nesadalīta peļņa (retained earnings)

Tīrās peļņas daļa, ko pēc dividendžu izmaksāšanas ieskaita uzņēmuma rezervēs.

Neto ienākums (net income)

Summa, kas paliek pēc visu izdevumu atskaitīšanas: tīrā peļņa vai tīrais zaudējums.

Neto vērtība (net worth)

Summa, ko iegūst no aktīvu vērtības atskaitot parādu.

Nodrošinājums (collateral)

Īpašums, ko piedāvā aizdevuma vai cita kredīta atmaksas nodrošināšanai un kas tiek konfiscēts aizņēmēja saistību nepildīšanas gadījumā.

Nolietojums (depreciation)

Iekārtu vērtības pakāpeniska pazemināšanās nolietojumā rezultātā. Aprēķinot nodokli, uzņēmuma iekārtu nolietojuma summu parasti atņem no ienākumu summas.

Pamatdarbības izmaksas (operating expenses)

Izmaksas, kas saistītas ar uzņēmuma galveno darbību.

Pamatparāds (principal)

Nesamaksāta tekošā aizņēmuma bilance, neierēķinot procentu likmi.

Pamatražošanas peļņa/ zaudējums (operating profit/loss)

Ienākums (vai zaudējums) pirms nodokļu un ārkārtas posteņu (kas radušies uzņēmuma ar galveno darbību nesaistīto darījumu rezultātā) atskaitīšanas.

Parādi kreditoriem (accounts payable)

Naudas summas, kas jāsamaksā kreditoriem.

Parādzīme, obligācija (debenture)

Kreditora nodrošināts parāds, pamatojoties uz debitora vispārējo kredīspēju - pretēji nodrošinājumam, kas balstīts uz kādiem noteiktiem aktīviem.

Pārskata periods (accounting period)

Laika posms, piemēram, gads vai ceturksnis, par kuru tiek sagatavots finanšu pārskats.

Pārstāvis (fiduciary)

Persona vai kompānija, kam uzticēti citas puses (saņēmēja) īpašumā esoši aktīvi un kas ir atbildīga par šo aktīvu ieguldīšanu tikmēr, kamēr tie tiek nodoti saņēmējam.

Partneruzņēmums, sabiedrība (partnership)

Kompānija, kas pieder divām vai vairākām personām, kuras ir kopīgi un personīgi atbildīgas par tās parādiem un aktīviem. Pilnsabiedrībā (general partners) komplementārajiem dalībniekiem ir pilna atbildība; komandītsabiedrībā (limited partners) dalībniekiem ir ierobežota atbildība.

Pašu kapitāls (equity)

Banku sfērā - starpība starp aktīva tīrgus vērtību un pret to izvirzīto prasību (piemēram, hipotēku) apjomu. Investīciju sfērā - pašu kapitāls attiecas uz finansējumu, akcionāriem ieguldot uzņēmējdarbībā, parasti pamatkapitālā. Pašu kapitāla finansējums ir galvenā alternatīva finansējumam ar kredītu (aizņemšanās).

Peļņas sadale (profit sharing)

Samaksas veids, kad nodarbinātie saņem papildsamaksu vai pabalstus, uzņēmumam iegūstot vai paaugstinot peļņu.

Peļņas sliekšnis (break-even point)

Pārdošanas ieņēmumu apjoms, kad visi izdevumi ir vienlīdzīgi visiem ienākumiem. Lielāka apjoma pārdošanas ieņēmumi nes ienākumus.

Peļņas un zaudējumu pārskats (income statement)

Finansu pārskats par kompānijas ienākumiem, izmaksām un rentabilitāti kādā noteiktā pagājušā laika posmā. Tiek saukts arī par peļņas vai zaudējumu aprēķinu.

Personas privātpašums, individuālais uzņēmums (sole proprietorship)

Uzņēmums vai finansu sabiedrība, kur īpašniekam ir pilna kontrole un neierobežota atbildība.

Pieskaitāmās izmaksas (overhead)

Darījumu izdevumi, kas nav tieši saistīti ar uzņēmuma ražoto preci vai sniegto pakalpojumu. Piemēram, apdrošināšana, aprīkojums un īre.

Riska kapitāls (venture capital)

Nauda, ko iegulda jauna vai esoša uzņēmuma pašu kapitālā; pašu kapitāla, riska vai spekulatīva ieguldījuma kapitāls. Ar šādu finansējumu parasti nodrošina jaunus vai esošus uzņēmumus, kas apliecina paātrinātas izaugsmes iespējas.

Robežizmaksas (marginal cost)

Papildizmaksas, kas rodas preces ražošanas apjomu palielinot par vienu vienību.

Sadale (distribution)

Maksājums aktīvu īpašniekam vai īpašniekiem, piemēram, akciju dividendes vai pensiju plāna fondu maksājums.

Saistības (liability)

Jebkāds pienākums maksāt citai pusei dotajā brīdī vai nākotnē.

Saistību nepildīšana (default)

Aizņēmēja nespēja noteiktajā laikā veikt procentu un/vai galvenos maksājumus.

Saliktie procenti (compound interest)

Kreditprocenti, kurus aprēķina pamatsummas procentiem pieskaitot procentus no agrākajos periodos uzkrātajiem procentiem.

Sēklas nauda (seed money)

Fondi, ko esoša uzņēmēj sabiedrība izmanto jauna biznesa uzsākšanai vai jaunas uzņēmējdarbības finansēšanai.

Sezonālitate (seasonality)

Iepriekšparedzama nevienmērīga komercdarbība, nodarbinātība vai pieprasījums, kas ir atkarīgi no gada laika.

Spekulācija (speculation)

Aktīva pirkšana, ar mērķi to pārdot drīzumā un gūt lielu peļņu.

Vērtības celšanās (appreciation)

Kādas aktīvu daļas vērtības pieaugums.

Vienkāršie procenti (simple interest)

Procenti, kurus aprēķina tikai no aizdevuma pamatsummas. Netiek maksāti procenti no procentiem, kas uzkrāti aizdevuma izmantošanas laikā.

Vietējās attīstības sabiedrība (local development corporation)

Vietēja organizācija, kuras mērķis ir uzlabot dotā reģiona ekonomiku, veicinot tur uzņēmumu apmešanos. Vietējās attīstības sabiedrībai parasti ir finansējuma nodrošināšanas iespējas.